

a remény valóra váljék s szeretnők, ha a nagy mű első folytatója maga SZINNYEI Ferenc lenne, aki rátermettségét, tudását, a befejező füzet hasábjain bőven igazolta.

GULYÁS PÁL.

Amaldo Segarizzi, *Bibliografia delle stampe popolari italiane della R. Biblioteca Nazionale di S. Marco di Venezia. Volume I.* Bergamo. 1913. Istituto italiana d'arti grafiche. 8-r. XIV, 356 l. Ára 30 L.

Francesco NOVATI 1906-ban indítványozta a Societa Bibliografica Italiana hetedik közgyűlésén a XV.—XVIII. századi olasz népies kiadványok bibliográfiájának a kiadását s ime alig 7 évvel az indítvány után a derék társulat útnak indítja a nagyszabású vállalkozás első kötetét, mely Amaldo SEGARIZZI bámulatosan pontos, a legaprólékosabb részletre is kiterjeszkedő leírásaiban ismerteti a velencei Marciana Miscellaneában szétszórtan őrzött gazdag anyagot.

Sajnos a kötetben feldolgozott 431 adalék, mely a ponyvára került elbeszélések, alkalmi költemények, népies világi és egyházi színjátékok egész sorát felöleli, sem időrend, sem tárgy, szerző vagy megjelenési hely szerint nincs csoportosítva, hanem a könyvtári felállítás sorrendjében hozza az egyes kolligátumok katalogizálásra került darabjait s így nem is annyira egy bibliografiai művel, mint inkább egy speciális szempontból készült katalógussal van dolgunk, amelyet igazán használhatóvá csakis az időrendi, hely- és tárgymutatók tehetnének. E mutatókat a minuciózus gondnal dolgozó szerző a második kötet végére igéri, mely a Marciana egyéb szakjaiba osztott népies nyomtatványokat fogja feldolgozni.

A gyönyörűen kiállított kötet 279 nyomtatvány címlapját hasonlóan is hozza, bő anyagot nyújtva ekként az összehasonlító nyomdászattörténet s a népies izlés kutatóinak.

BIBLIOFIL.

Collijn Isaak, *Katalog der Inkunabeln der Kgl. Bibliothek in Stockholm. Teil. I.* Stockholm MCMXIV. (ny. Uppsala. 1914. Almqvist & Wickselt) 8-r. XXXI, 329 l. és 2-r. (8), 88 l. Ára ?

A svéd királyi könyvtár ősnymtatványainak legrégebb állaga a 30 éves háború idején került morva és cseh könyvtárakból a királyi család tulajdonába. Míg azonban a GUSZTÁV ADOLF idejében zsákmányolt könyvek javarésze az uppsalai egyetem könyvtárába utaltatott, addig az 1642—48-ban zsákmányolt darabok túlnyomó részét KRISZTINA a

maga számára tartotta vissza. Főleg Olmütz, Nikolsburg és Prága könyvtáraiból került sok a királyi gyűjteménybe. De ezen eredeti állomány nem maradt csorbítatlanul. Maga a királynő is sok könyvet, köztük persze számos ősnymotatványt, elajándékozgatott részben kegyenceinek, részben iskoláknak, egyházaknak s tudományos intézeteknek, majd az 1697 április 5-iki tűzvész is erősen megritkította az inkunábulumok sorait. Az 1695-ben készített katalogus alapján pl. COLLIJN 362 kétségtelen ősnymotatványt állapított meg s ezek közül ma már csupán 120, tehát ép egy harmadrészüik van meg a királyi gyűjteményben.

A kifosztott morva és cseh könyvtárak közül az 1570-ben alapított olmützi jezsuita-könyvtár volt a legértékesebb: a királyi könyvtárban 76 ősnymotatvány van még ma is, mely ebből a forrásból való. Az olmützi székesegyház könyvtárából származik 25 inkunábulum, DIETRICHSTEIN Ferenc herceg olmützi bíboros-érsek gyűjteményéből, mely 47 ládába csomagolva került Svédországba, való 38 inkunábulum, míg a sokfelé elszórt ROSENBERG-féle könyvtárból csupán 15 ősnymotatvány került a kir. gyűjteménybe.

1830-ban a könyvtár igazgatósága Nils Johann EKDAHL neves historikustól 500 Riksd.-ért s egy csomó duplumért magához váltotta régi könyvgyűjteményét, mely ismét 43 számmal gazdagította az ősnymotatványok sorát. Ugyancsak EKDAHL közvetítésével jutott a könyvtár birtokába a stockholmi Miklós-templomban őrzött könyvgyűjtemény, amely 19 inkunábulumot tartalmazott. E két gyűjtemény szintén a cseh-morva portyázásoknak köszönhette lételet.

Vagy félszáz ősnymotatvány a XIX. sz. elején szekularizált bajor kolostorokból került a kir. könyvtárba vétel útján a m. század ötvenes éveiben. Ugyanílyen úton került Stockholmba az 1811-ben felosztott ranshofeni augusztinus-zárdából származó 17 inkunábulum. Legalább is 35 inkunábulum jutott a kir. könyvtárba az ENGELSTRÖM grófi család gyűjteményével 1864-ben, míg a legtöbb darabbal, 283 számmal Per HIERTA báró gyűjteménye gyarapította az intézetet, melyhez az 1911-ben Ottó SCHMITH adományából jutott.

COLLIJN, aki az inkunábulum-kutatás terén kiváló szaktekintély, a gyűjtemény katalogusát lényegileg ugyanazon elvek alapján szerkesztette meg, amelyeket az uppsalai egyetemi könyvtár hasonló gyűjteményéről kiadott művében felállított.¹

¹ V. ö. Magyar Könyvszemle 1907. évf. 179—181 l.

A munka két kötetbe osztva fogja közölni az anyagot, a most megjelent első rész a Svédországon kívüli inkunábulumokat írja le a szerzők, illetve rendszők betürendjében. A kötethez három mutató készült; ezek elseje a nyomtatványok helyszerinti jegyzékét tartalmazza, a második a HAIN és COPINGER számaira való utalások lajstroma, míg az utolsó az egykori tulajdonosok rövid historiai jegyzetekkel ellátott jegyzéke. A kötethez egy nagyobb formátumban kiállított hasonmás-gyűjtemény is járul, mely a leirt inkunábulumok érdekesebbjeiről 150 reprodukciót tartalmaz.

A derekas munka úgy a nagytudású szerkesztő, mint az áldozatkész könyvtárigazgatóság igaz dicséretére válik.

G. P.